

בגיליון השבוע

אהבת חסד // הלוואת כספים או השאלת חפצים - איזו מהם מצוה גדולה יותר?
איש את רעהו // מכתבים למערכת
תשועה ברוב יועץ // על התגובות הרבות שהגיעו למערכת

תורת חסד // האם אפשר לגמול חסד מתוך שנאת חינם?
דבר העורך // להיות העורך דין של השני
בנין עולם // האם בשביל עשרה אנשים בלבד היה קם הגמ"ח?

דבר העורך

במשקפיים של חסד

מי שיעלה על ציונו של הרבי מקלויזנבורג זיע"א, אשר בעיר נתניה, יבחין בדבר פלא: האוהל סביב קברו של הרבי הוא צנוע ופשוט, והמצבה קטנה ופשוטה עוד יותר. על המצבה הפשוטה רשומים, על פי הוראתו הברורה של הרבי, מספר מילים בודדות: **פ"נ ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם ז"ל, אבד"ק רודניק**. זהו, שום דבר מעבר. לא חרוזים ולא צחצוחי לשון נמלצים.

והנה, לא הרחק משם, בחלקה אחרת, ניצבת בגאון מצבה ענקית, מסוגנת היטב, ומפוארת בכל מיני פאר והדר. מסביבה - עציצי נוי מטופחים, עתירי פרחים צבעוניים ומרהיבים. על המצבה רשומים צורות של מילים, שבחים נוטפים ומליצות נדירות על 'איש תם וישר' הלא הוא... ראש משפחת

פשע בעיר, שנרצח לפני כמה שנים.

הניגוד הזה יכול להיות עיבורנו על הכח הנפשי האיטן שטמון

המשך בעמוד הבא

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

אנו עומדים בתוך שבעת פרשיות הנחמה לאחר האבילות על חורבן בית המקדש, וברוח הימים ראוי להתבונן בדברי הגמרא ביומא (ט): אודות סיבת החורבן:

"מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם".

והדבר תמוה ביותר, אם מעידה התורה על עם ישראל שהיו עוסקים בגמילות חסדים, איך אפשר לומר שהיתה ביניהם שנאת חינם, הרי גמילות חסדים מן הסתם אמורה להעיד על אהבת חינם שיש בין איש לרעהו?

חסד מתוך שנאה וחסד מתוך אהבה

התשובה היא, שאכן אין קשר בין הדברים; יכול אדם להיות עסוק בחסד בכל מאודו, למלא את יומו בעשייה למען הכלל, ואפילו להקריב מעצמו דברים רבים למען האחר, אבל כל זה לא מעיד שליבו נקי משנאת חינם ומלא באהבת חינם; הוא יכול בהחלט לעשות חסד למרות שהוא מלא בשנאה כלפי אחרים.

והמצב הכואב הזה הוא שהביא לנו את חורבן בית המקדש השני. ועד היום למרבה הצער, לא זכינו לתקן את הדבר. שהרי אמרו חז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א), "כל דור שאינו נבנה בימיו, כאילו הוא החריבו". מכאן שקלוקל זה של שנאת חינם עדיין לא תוקן, ולכן לא נבנה הבית וכאילו החרבנוהו, והחסד הרב הקיים כיום בעולמנו עדיין אין בכוחו לתקן על החטא של שנאת חינם משום שהוא לא נעשה מלב נקי משנאה.

ההכנה לחסד אמיתי - אהבת החבר והרצון להיטיב עמו

איך באמת יתכן שאדם יעשה כל כך הרבה חסד ועדיין תמשיך לבעור בליבו אש השנאה?

הסיבה לכך כי ישנם מניעים נוספים לעשיית חסד. למשל, אדם בטבעו רוצה להיות פעיל ולהשתמש בכוחותיו, וכחלק מפעילותו הוא נמשך לעשיית מעשי חסד. אבל אם האדם לא מגיע לזה מתוך מחשבה ורצון פנימי להיטיב לאחרים, יכולים מעשיו להמשיך לפעול ללא כוונת הטבה, וללא אהבת חבירו.

כדי שמעשי החסד שלו ישפיעו עליו לנהוג באהבת חינם, דהיינו יש צורך לגשת למצות החסד מתוך אהבת החבר והרצון להיטיב עמו. ולכן הנביא אומר

המשך בעמוד הבא

באדם, לראות בעצמו 'איש תם וישר', בעוד הוא מתפרנס משכירות חרב, גניבה, גזילה וכל המסתעף. ומצד שני, אדיר התורה ואלוף היראה, הגאון האדיר והצדיק המופלא וכו', יכול לראות בעצמו "רי יקותיאל יהודה" ותו לא...

והרי זה בדיוק מה שהשתוממו המשתוממים: איך זה שדווקא הצדיקים והישרים הם אלו שזוחלים ורועדים מיום הדין, והם אלו שחוזרים בתשובה לקראת יום הכיפורים, והם אלו שמבקשים סליחה ומחילה בלב חרד מכל מי שבא במגע איתם. ואילו אלו שצריכים הרבה יותר את הרחמים בדין, את הסליחה ואת התרצות הזולת, דווקא הם בטוחים בעצמם, ישנים טוב בלילה וסומכים על 'מעשיהם הטובים'!

ואולי כאן טמונה הנקודה המרכזית: ככל שהאדם יסגור פחות על עצמו, יפשפש יותר במעשיו, יחרד על גורלו שלו - כך, בהתאמה, יתפנה כביכול כח הסנגורי שבו עבור הזולת, ולפתע יוכל להבין את מניעיו, לרצות בטובתו ובזיכוי, ולא לדון אותו לחובה.

כי הכח הזה הרי קיים בנו; הכח הזה שבאמצעותו יצליח האדם לסגור על כל פשעיו, ולהפוך את עצמו מחדל אישים לאיש נעלה, ודוגמא ליושר ומוסריות. לו יהי ונשתמש בזה לא לעצמנו בלבד אלא גם לטובת הזולת, לדון כל אדם לכף זכות.

ומי שעובד על מעלה זו, משריש בעצמו את אהבת הזולת ומטמיע בנפשו את הרצון התמידי להיטיב עם הזולת.

והרי זה מה שעשה כל חייו הרבי מקלוזינבורג; הקים וייסד מוסדות ומפעלי ענק לצרכי הרבים - ולזיכוי הרבים; מוסדות לניצולי השואה, תלמודי תורה וישיבות לרוב, המרכז הרפואי 'לניאדו' שבנתניה - שהקים כדי להציל יהודים, וכמובן, 'מפעל הש"ס' הנודע, ועוד - תקצר היריעה מלמנות.

חסד שכזה - מתוך אהבת הזולת אמיתית ומתוך רצון פנימי אמיתי שיהיה טוב לזולת - הוא החסד במעלתו הגבוהה ביותר, ושאותו

"עשות משפט ואהבת חסד" (מיכה ו ח), כי רק חסד הבא מתוך אהבה הוא החסד האמיתי שהתורה מצפה מכל יהודי לעשות.

בדומה לזה היה נוהג ראש ישיבת חברון רבי אברהם פרבשטיין זצ"ל לומר בשם מרן החזון איש זצ"ל, שהמצוה היחידה בתורה שלא נאמר בה 'מצוות צריכות כוונה', היא מצוות החסד, והסיבה היא שאדם הניגש לחסד מתוך ציווי ה' בלבד וללא רצון להיטיב לחבירו, לא הבין את מהותה של המצוה ולא עשה את המצוה כתיקונה המושלם (כע"ז מובא ב'מעשה איש' ב יב, וע"ע ב'אהבת חסד' להח"ח ח"ב פכ"ג).

בנין עולם

סדרת כתבות מפעימה המספרת את סיפור בניינו של "הגמ"ח המרכזי" ופותחת צהר לממלכת החסד הגדולה

במתינות רבה ובצורה מחושבת נבנתה התוכנית של הגמ"ח המרכזי. כדי להוציא לפועל את היוזמה הברוכה, נדרש לפעול במקביל גם בחלק ההלכתי - שיהיה מקובל על כל גדולי הפוסקים ושיינתן מענה לכל השאלות והחששות בהלכות ריבית החמורות, וגם בחלק הכלכלי - שיהיה מתוכנן היטב לפרטי פרטים על ידי טובי רואי החשבון שיקחו בחשבון את כל התרחישים האפשריים, וכל זאת על מנת לבנות תוכנית טובה שתוכל להוציא לפועל את מטרת הגמ"ח - לאפשר הקמת בתים בישראל.

הקמת ועדת הרבנים

קודם להבאת התוכנית לפני מרן ורבנן גדולי ישראל, הוקמה ועדת הרבנים של הגמ"ח המרכזי, שבה היו שותפים הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א רב שכונת בית וגן וחתנא דבי נשיאה של רשכבה"ג מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל; הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א ראב"ד בד"ץ

בני ברק וחתנא דבי נשיאה של מרן פוסק הדור הגר"י קרליץ שליט"א; הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא ויוזם הגמ"ח; והגאון רבי אריה דביר שליט"א שידיו רב לו בהלכות ריבית ופיננסיים.

חברי ועדת הרבנים ישבו על המדוכה וירדו לעומק הפרטים של תוכנית הגמ"ח, ולאחר שלובנו כל הפרטים על הצד הטוב, עלו לבתי מרן ורבנן גדולי ישראל להציע בפניהם את התוכנית ולבקש את ברכתם ותמיכתם במהלך החשוב.

גם בשביל עשרה אנשים - כדאי הכל

תחילה עלו לביתו של מרן פוסק הדור הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א וביקשו לקבל את הסכמתו ההלכתית לרעיון וליוזמה, ולאחר שהפרטים כולם נפרסו בפניו במשך שעה ארוכה, נתן מרן את ברכתו ותמיכתו למהלך, אבל הקשה ושאל: "וכי אתם חושבים שתצליחו לפתור את הבעיה של נישואי הילדים, הרי זאת הבעיה הכי קשה שיש בציבור החרדי?!"

הגדיר הנביא "אהבת חסד". ועל כך ראו עוד בסמוך אשר הרחיב במאמרו הנפלא ראש הישיבה הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א.

פרשת שופטים היא לעולם הפרשה הראשונה בחודש אלול. דורשי רשומות יראו בודאי קשר כלשהו בין הציווי "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", לבין יום המשפט הגדול שאנו צועדים לקראתו, ובחודש הזה אנו מתכוננים אליו.

חז"ל אמרו, כי במידה שאדם מודד - מודדין לו. המשפט אותו אנו עומדים לעבור, יתנהל במידות אותן נקבע אנחנו בעצמנו, במו ידינו. אם נדון את זולתינו לכף זכות, נזכה גם אנו שיראו את מעשינו בראיית זכות.

זוהי בוודאי עצה נפלאה והמלצה כבירה איך לזכות בדין; לו רק נשכיל לראות בכף זכותו של כל אחד ואחד מישראל, לא לחרוץ את דינו בנמהרות, להשתדל להגיע למקומו, ומשם - להיות 'עורך דינו' הנאמן.

ובשעה שנרכוש את המבט הנכון והראוי הזה כלפי הזולת, לראות במעלותיו ולא בחסרונותיו, בהכרח נשתוקק ונרצה להיטיב עמו עוד ועוד. לפי שכאשר אנו מסגלים לעצמנו נקודת מבט חיובית על הזולת, אנו מתמלאים כלפיו הערכה ואהבה, וממילא רצון להטיב עמו. לא כל שכן שנקודת מבט זו הופכת את אישיותינו לטובה וותרנית, קשה לכעוס ונוחה לרצות, בבחינת 'מה הוא רחום וחנון, אף אתה...'

כך הופכים בס"ד, לאנשים טובים ובעלי חסד, המחפשים תמיד לעשות צדקה וטובה עם כל איש מישראל.

"הנה כל מה שברא הקב"ה בעולמו יש לו מטרה. לשם מה א"כ נברא השכל העקום? אלא כדי שבאמצעותו יתאפשר לאדם לדון את חברו לכף זכות, שלפעמים צריכים לכך שכל

עקום...

(הרבי מקוצק זיע"א)

כשענו לו: "וכי אם הרעיון יועיל רק לעשרה אנשים, אין כדאי?!" - חייך מרן, הדברים הוטבו בעיניו והוא חתם מיד על ה'קול קורא' למען הגמ"ח המרכזי וסמך את ידיו על היוזמה.

מעורבותו העמוקה של מרן הגרי"ש אלישיב בהקמת הגמ"ח

לאחר מכן עלו רבני הגמ"ח לביתו של רשכבה"ג מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל, שישב על המדוכה ושמע היטב את פרטי התוכנית, ונתן גם הוא את ברכתו והסכמתו, תוך שהוא מוסיף הוראות רבות וחשובות. בין ההוראות שנתן אז מרן זצוק"ל, היה שניתן לתרום את תרומות ההורים לגמ"ח מכספי מעשר. [תשובות נוספות שנתן מרן זצוק"ל לגמ"ח המרכזי, מופיעים בספר "סדר הלואה" שיצא זה לא מכבר ע"י הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג שליט"א, אשר משמש כמורה הוראה לכל השאלות המתעוררות בענייני ריבית וצדקה של הגמ"ח המרכזי, ומהשאלות הרבות שנענו במשך השנים, הוציא לאור בשעה טובה את ספרו החדש].

לאחר מכן עלו רבני הגמ"ח לביתו של רשכבה"ג מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, ועל דבריו המכוננים - בגליון הבא.

אם הרעיון יועיל רק לעשרה אנשים, אין כדאי?!

אהבת חסד

תמצית ענייני גמ"ח ע"פ ספר אהבת חסד להח"ח הרה"ג ר' אשר וסרמן שליט"א, מח"ס 'קיצור אהבת חסד' נמסר על דעת שלא להעתיקו ללא רשותו

א. 'גמילות חסדים' אינה דוקא הלוואת כסף, אלא כל עניני ההטבה שאדם עושה חסד ומיטיב לחבירו בחינם, כגון:

1. חסד בממונו - השאלת כלים וכדומה.
2. חסד בגופו עם החיים - הכנסת אורחים והטרחה עבורם, וכן הליווי ביציאתם. לשמח חתן וכלה, ביקור חולים, ניחום אבלים.
3. חסד בגופו עם הנפטרים - ההתעסקות בכל צרכי ההלוויה והקבורה.

(פתיחה לאהבת חסד)

כסא דנחמתא
הננו לשגר בזה קמיה
הרב **יוסף קריינדלר** שליט"א
ממייסדיו בוניו ומקימיו של 'הגמ"ח המרכזי' המסור בלב ונפש לגמ"ח, ומהמתווים את דרכו בפטירת אמו האשה החשובה
מרת 'פה' ע"ה
מחנכת בנות ישראל
בעלת חסד ואצילת המידות
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד
ויה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם

- ב. הלוואת כסף היא מצוה גדולה יותר מהשאלת חפצים [כי על הלוואה ישנה מצות עשה מיוחדת].
- (אהבת חסד, א א)

תשועה ברוב יועץ

שאלות המופנות אליכם הקוראים
לשמוע דעת ועצה

דרכי העזרה ליתומים

בגליון הקודם נשאלה במדור זה שאלה חשובה, המעסיקה בזמן האחרון את ראשי ומנהלי הגמ"ח המרכזי.

השאלה היתה: כיצד ניתן לסייע ליתומים, שלא זכו שהוריהם יפקידו עבורם יחידות הלוואה בגמ"ח, והאם ניתן להתרים את הציבור להפקיד סכום נוסף עבור קרן הלוואות מיוחדת שתיפתח עבור היתומים.

מאז פרסום השאלה התקבלו במערכת תגובות חיוביות רבות לעצם הרעיון. ראינו נכוחה את דברי הגמ"ח (כתובות ח ב): "אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים"; "ב"ה הציבור מאד רוצה לעזור ליתומים והביע תמיכה רבה לרעיון הקמת קרן היתומים. חלקם אף הציעו דרכים שונות ליישום הרעיון. "לבקש עוד כמה שקלים לחודש מכל משפחה - זו לא בקשה גדולה מידי, אך אם כולם יתנו - יצטבר סכום משמעותי מאד שיאפשר את הקמת הקרן" - כתבו רבים, כל אחד בסגנונו.

לאור זאת, החליטה הנהלת הגמ"ח שקיבלה את המשובים, להידרש לסוגיא ולבדוק לעומק את היתכנותה המעשית של הקמת קרן מסוג זה.

ובינתיים, נשמח להמשיך ולקבל תגובות, רעיונות ועצות. ניתן לכתוב לדוא"ל:
Alon@hagmach.org.il
או לדוא"ל:
6428158@gmail.com
או לפקס: 02-6428158

איש את רעהו

מכתבים למערכת

הופתענו מאד מכמות המכתבים הגדולה שקיבלנו מיד לאחר צאת הגליון הראשון, בנושאים שונים ומגוונים; בענייני חסד וצדקה, הלוואה ורביית, ועוד. רבים התייחסו לשאלה שהפנינו אל הקוראים במדור "תשועה ברוב יועץ", ועל כך התודה. בשל קוצר היריעה אנו מפרסמים רק חלק מן המכתבים, ואי"ה נמשיך לפרסמם בגליונות הבאים.

אל כבוד מערכת העלון עמוד החסד

מהנסיון האישי ומעוד כאלו ששמעתי, יש תועלת הלכתית נוספת בלקחת את הגמ"ח המרכזי, וגם תועלת כלכלית. שהרי על פי רוב נאלצים לקחת משכנתא שיש בה הרבה שאלות הלכתיות, ובהיתר ללקיחת משכנתא ישנם פקפוקים רבים. ובזכות הגמ"ח המרכזי הרבה פעמים ניתן להסתדר ללא לקיחת משכנתא (בצירוף גמח"ים קטנים נוספים שיגיעו לסכום הנצרך). וא"כ התועלת בגמ"ח המרכזי זה לא רק בסכום שניתן וכולל המענק, אלא גם בזה שהסכום הוא קפיצת דרך לקחת עוד כמה גמח"ים קטנים שיועילו להסתדר ללא משכנתא שכלול בה חששות ריבית. וכן יש תועלת כלכלית כאמור, בזה שחוסכים את העלות הגבוהה של הריבית.

בתודה רבה על הגליון המחזק, ש. הירשפלד, בני ברק

לכבוד מערכת הגמ"ח המרכזי

ברצוני לשתף את הציבור במחשבותיי, לגבי הלוואות מבנקים. ולהוסיף בזה זהירות נחוצה. בדרך כלל בן אדם חי לפי מה שיש לו. אם יש לו אפשרות לחיות על הלוואות הוא חי על חשבון זה! ומה עושה בן אדם אחרי שלקח הלוואות? רק אז הוא מתחיל לחשוב: מה עושים עכשיו?? ואז הוא מנסה לעבוד יותר או בלית ברירה מנסה לאסוף כסף...

והבנקים מעודדים זאת, ומנסים כל הזמן 'לדחוף' לנו הלוואות, בין אם אנו צריכים ובין אם לא.

בארצות המערב רוצים לחיות על רמה. מה עושה מי שאין לו? לוקח הלוואה מהבנק. מאיפה הוא ישלם? לא משנה כרגע...

ויש מקרים לצערנו שאדם נפטר ובמקום להוריש לבניו ירושה הוא מוריש להם חובות מההלוואות המיותרות שלקח בחייו.

ונראה לי שלתופעת ההלוואות הזמינות של הבנקים יש גם נזק סביבתי של התייקרות השוק. ואסביר.

הרי לו יצוייר שלא היה לאף אחד

אפשרות לקחת משכנתא, לו יצוייר שהבנק לא היה מלווה בקלות כספים לאנשים, ממילא רמת המחירים בשוק הדירות ובשוק בכלל היתה יורדת, משום שאף אחד לא היה יכול לשלם את המחירים היקרים.

אם לא היה בנקים השוק היה עומד, והמחירים היו יורדים או שכולם היו הולכים לגור במקומות יותר זולים.

לכן צריכים להשמיע לציבור: אל תיגעו בהלוואות! זה זרם חשמלי! רק במקום הצורך כגון לצורך חיתון הצאצאים, או במקום שיש תכנית מאיפה לשלם. אבל מי שלוקח הלוואות שלא לצורך אמיתי ובלי תכנית סדורה להחזר, הריהו קובר את עצמו ל"ע בקבר עמוק עמוק..."

ויישר כח לגמ"ח המרכזי שמצד אחד נותן אפשרות להתמודד עם יוקר הדירות והקושי הכלכלי שבחיתון הילדים, ומצד שני מווסת את ההלוואות רק לצרכים האמיתיים והחשובים ומאפשר תכנית תשלומים שאפשר לעמוד בה, ובעיקר: ללא חשש ריבית!

השם יעזור שתהיה לכולם פרנסה ברווח בלי שום עגמת נפש.

בברכה, ב.י.א., בית שמש